

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Антимонопольне регулювання галузевих ринків

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання – українська

Освітньо – професійна (наукова) програма - «Публічне управління та адміністрування»

Код та найменування спеціальності – 281 «Публічне управління та адміністрування»

Шифр та найменування галузі знань –28 «Публічне управління та адміністрування»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено

Методичною радою університету

2022

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою публічного управління та адміністрування Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИК: Василь Мужайло, к.е.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Протокол від «18» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

Олена НІКОЛЮК

Розглянуто та схвалено методичною Радою зі спеціальностей: 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління та адміністрування» галузей знань 07 «Управління та адміністрування», 28 «Публічне управління та адміністрування»

Голова Ради

Ірина СЕДІКОВА.

Гарант освітньої програми

Олена НІКОЛЮК

Розглянуто та схвалено Методичною радою університету

Протокол від «30» 09 2022 р. № 2

Секретар Методичної ради університету

Валерій МУРАХОВСЬКИЙ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти	5
1.3	Міждисциплінарні зв'язки	6
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС	6
2	Зміст дисципліни:	7
2.1	Програма змістовних модулів	7
2.2	Перелік практичних занять	8
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи	8
3	Критерії оцінювання результатів навчання	9
4	Інформаційні ресурси	9

1. Пояснювальна записка

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Антимонопольне регулювання галузевих ринків» є опанування студентами теорією сучасного ринку та формування у них базових знань у сфері державного управління, розуміння об'єктивної необхідності та сутності антимонопольного регулювання як важливої функції держави, його основоположних принципів та напрямків. Вона спрямована на набуття учасниками освітнього процесу вмінь та навичок аналізувати ринкову інформацію та приймати економічно обгрунтовані рішення задля ефективного регулювання конкурентного середовища галузевих ринків.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Антимонопольне регулювання галузевих ринків» є отримання студентами базових знань щодо організації і функціонування ринкових структур, з'ясування теоретичних основ дослідження галузевих ринків, визначення впливу ринкових структур на поведінку учасників ринкових відносин, необхідність та сутність державного регулювання економічних процесів, а також набуття навичок аналізу внутрішнього та зовнішнього конкурентного ринкового середовища.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати :

- зміст основних проблем ринкової економіки;
- концепцію ринкової системи господарювання;
- механізм функціонування ринку;
- класифікацію ринків за галузевою ознакою і рівнем конкуренції;
- систему антимонопольного законодавства, правовий статус АМК України;
- функції і роль держави у ринковій економіці, основні положення державної конкурентної політики;
- необхідність і сутність антимонопольного регулювання галузевих ринків, методи та інструменти регулювання ;
- методи та форми стимулювання розвитку конкуренції в галузі;
- поняття та порядок визначення конкурентного становища суб'єктів господарювання
- поняття та засоби захисту економічної конкуренції, особливості монопольних та олігопольних ринків.

вміти :

- дослідити типи ринкових структур та визначити їх вплив на поведінку учасників економічних процесів;
- визначити рівень концентрації на галузевому ринку, його територіальні та продуктові межі
- визначити рівень монопольної влади, проаналізувати втрати суспільства від монополізму, неефективного розподілу ресурсів;
- аналізувати втрати суспільства від Х-неефективності, оцінювати необхідність регулювання галузей природної монополії та його ефективність;
- застосовувати норми антимонопольного законодавства та методи державного регулювання в майбутній практичній діяльності.

1.2 Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Антимонопольне регулювання галузевих ринків» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та освітньо-професійній програмі «Публічне управління та адміністрування» підготовки бакалаврів.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.^[SEP]
 ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.^[SEP]
 ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.^[SEP]
 ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.^[SEP]
 ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань і видів діяльності)

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
 СК 5 Здатність використовувати систему електронного документообігу
 СК6. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.
 СК7. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.^[SEP]
 СК14 Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування управлінських рішень.

Програмні результати навчання:

- ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
 ПРН 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування..
 ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
 ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.
 ПРН 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.
 ПРН 20. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення управлінських задач.

1.3 Міждисциплінарні зв'язки

Вивчення навчальної дисципліни «Антимонопольне регулювання галузевих ринків» студенти розпочинають після вивчення дисциплін "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Основи публічного адміністрування", "Державне управління та регіональний розвиток", "Правове забезпечення суб'єктів господарювання", "Економіка підприємства". Знання із зазначених вище дисциплін дозволяють здобувачам освоїти теоретичні положення курсу « Антимонопольне регулювання галузевих ринків» та набути навичок практичної роботи в сфері захисту економічної конкуренції.

1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається для здобувачів вищої освіти денної форми навчання на четвертому курсі у сьомому семестрі

Кількість кредитів ECTS- 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	34	18	16
заочна	16	8	8
Самостійна робота, годин	Денна -56		Заочна -74

2.Зміст навчальної дисципліни

2.1 Програма змістовних модулів

Змістовий модуль 1. «Теорія ринкових структур»

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Ринок та його структура	2	1
2	Конкуренція і монополія у ринковій економіці	2	1
3	Олігополістична структура ринку	2	1
4	Ринкова стратегія великих компаній. Кластери у сучасній економіці	2	-
5			
Разом за змістовним модулем 1		8	3

Змістовий модуль 2. « Практичні аспекти антимонопольної політики держави»

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Класична і кейнсіанська теорії макроекономічного регулювання економіки	2	1
2	Держава в системі макроекономічного регулювання	2	1
3	Державне регулювання конкурентного середовища галузевих ринків	2	1
4	Антимонопольний комітет України як провідна інституція в системі конкурентної політики держави	2	1
5	Ефективність антимонопольного регулювання галузевих ринків	2	1
Разом за змістовним модулем 2		10	5
Разом з дисципліни		18	8

2.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва теми практичної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Дослідження ринку та його структури	2
2	Тема 2. Конкуренція і монополія у ринковій економіці	2
3	Тема 3. Олігопольна структура ринку	2
4	Тема 4. Ринкова стратегія конкурентної фірми	2

5	Тема 5.Класична та кейнсіанська теорії макроекономічного регулювання економіки	2
6	Тема 6. Держава в системі макроекономічного регулювання	2
7.	Тема 7. Державне регулювання конкурентного середовища галузевих ринків	2
8.	Тема 8. Антимонопольний комітет України як провідна інституція в системі конкурентної політики держави	2
Усього годин		16

2.3Перелік завдань до самостійної роботи

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Класифікація ринків: за формами організації, та галузевою ознакою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу	4	5
2.	Сутність, причини виникнення та види монополій. Монополія і конкуренція. Показники монопольної влади. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу.	10	10
3.	Олігопольна структура ринку. Показники концентрації ринку. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Написання есе за заданою тематикою.	4	7
4.	Сутність, умови формування та розвитку кластерів у сучасних умовах. Державна підтримка становлення та ефективного функціонування кластерів. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до контрольної роботи.	5	8
5	Фірма та її місце на галузевому ринку.. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Виконання домашнього завдання «Форми ділових підприємств в Україні».	5	5
6	Структурний аналіз галузі. Схема структурного аналізу галузі на основі «моделі п'яти сил». Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання « Структура галузі. рівень концентрації», написання есе.	10	10
7	Кейнсіанська теорія як обґрунтування впливу держави на економічні процеси. Некейнсіанські теорії державного регулювання економіки. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до колоквіуму.	5	10

8	Світовий досвід регулювання ринкових структур та проведення конкурентної політики держави. Конкурентне законодавство та державні органи, які контролюють його виконання Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичного заняття.	5	5
9	Інституційний механізм захисту економічної конкуренції в Україні. Антимонопольний комітет України, його місце серед державних органів. Завдання та принципи діяльності Антимонопольного комітету України Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	4	9
10	Межі ефективного антимонопольного регулювання. Шляхи підвищення ефективності антимонопольного регулювання галузевих ринків. Показники ефективності антимонопольного регулювання галузевих ринків Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до контрольної роботи.	4	5
Разом з дисципліни		56	74

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Модульна контрольна робота складається з розрахункового завдання та тестових питань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Завдання модульної контрольної роботи	Шкала оцінювання, бали	Критерії оцінювання
Розрахункове завдання	24	Правильний розв'язок завдання з повним викладенням у порядку розв'язку та глибокою обґрунтованістю висновків за результатами розрахунків
	20	Правильний розв'язок завдання з неповним викладенням порядку розв'язку або недостатньо глибокою обґрунтованістю висновків за результатами розрахунків
	15	Неповне викладенням порядку розв'язку завдання, наявні незначні арифметичні помилки, недостатньо обґрунтовані висновки за результатами розрахунків
	10	Розв'язок завдання з допущенням кількох арифметичних помилок і неповним викладенням порядку розв'язку, відсутність висновків за результатами розрахунків
	5	Частковий розв'язок завдання з неправильним обґрунтуванням порядку розв'язку
	0	Завдання не розв'язано або розв'язано не вірно
Тестове завдання	16	Тестове завдання містить 10 питань (тільки одна відповідь є правильною). За кожну правильну відповідь студент отримує 1,6 бали.

Види контролю: поточний, підсумковий – *диф. залік*

Нарахування балів за виконання змістового модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	min д/з	max д/з	Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали		Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали	
				min	max		min	max
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. «Теорія ринкових структур»								
Робота на лекціях	1,0/ 1,0	2/ 2,0	6	6,0	12,0	3	3,0	6,0
Виконання практичних робіт	2,5/ 3	3,5/ 4,0	6	15,0	21,0	3	9,0	12,0
Опрацювання тем, не винесених на лекції	3,5/ 4,0	4,5/ 6,0	2	7,0	9,0	5	20,0	30,0
Підготовка до практичних занять	2,0/ 3,0	3,0/ 4,0	6	12,0	18,0	3	9,0	12,0
Проміжна сума	-	-	-	40,0	60,0	-	41,0	60,0
Поточний контроль	20	40	1	20,0	40,0	1	19,0	40,0
Контроль результатів дистанційного модуля	0/0	10/0	-	0	10,0	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 1	-	-	-	60,0	100,0	-	60,0	100,0
Змістовий модуль 2. «Практичні аспекти антимонопольної політики держави»								
Робота на лекціях	1/5	2/7	4	4,0	8,0	1	5,0	7,0
Виконання практичних робіт	3/8	4/10	4	12,0	16,0	1	8,0	10,0
Опрацювання тем, не винесених на лекції	4/5	6/8	1	4,0	6,0	3	15,0	24,0
Підготовка до практичних занять	2,5/ 2	3,5/ 3	4	10,0	14,0	1	2,0	3,0
Проміжна сума	-	-	-	30,0	44,0		30,0	44,0
Поточний контроль	20	40	1	20,0	40,0	1	20,0	40,0
Виконання індивідуальних завдань	10	16	1	10,0	16,0	1	10,0	16,0
Контроль результатів дистанційного модуля	0	10	-	0	10,0	-	0,0	10,0
Оцінка за змістовий модуль 2				60,0	100,0		60,0	100,0
Разом з дисципліни				60...100			60...100	

4. Інформаційні ресурси

Основні(базові)

1. Базилевич В.Д. Філюк Г.М. Природні монополії - К.: Знання, 2006.
2. Законодавство України про захист економічної конкуренції: Юридичний збірник.- К.,2006. – 362стор.
3. Качалин В.В. Система антимонопольной защиты общества в США. – М.: Наука, 1997.
4. Кіп Віскузі В., Вернон Дж.М., Гарінгтон Дж.Е. Економічна теорія регулювання та антимонопольна політика: Пер. з англ. – К.: Основи, 2004.
5. Костусев О.О. Конкурентна політика в Україні:Монографія.-К.:КНЕУ,2004.-310с.(рос. мовою)
6. Портер М. Конкуренция.- СПб: Вильямс, 2000.
7. Портер М. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран. – М., Международные отношения, 1993.
8. Хэй Д., Моррис Д. Теория организации промышленности. В 2-х т. — СПб. Экономическая школа. 1999г.
9. Черненко С.О. Конкуренція та ефективність товарних ринків в Україні. - К.: КНТЕУ, 2006

Додаткові

1. Офіційний сайт Світового банку / Режим доступу: <http://data.worldbank.org>
2. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) / Режим доступу <http://www.oecd.org/>
3. Урядовий портал України / <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт програми розвитку ООН / Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/chapters/ru/>
6. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України / Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/>